

ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಕರುಣಾಭಾವ.

ರವಿ ಎನ್.

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಸರ್.ಎಂ.ವಿ.ಸರ್ಕಾರಿ ಕಲಾ ಮತ್ತು

ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾಲೇಜು

ನ್ಯೂಟೌನ್, ಭದ್ರಾವತಿ.

Article Link: <https://aksharasurya.com/2023/09/ravi-n-2/>

ABSTRACT:

ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಥೆ ಕರುಣೆ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನ ರಸವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನು ತನ್ನ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಚಂದ್ರದತ್ತನ ರಾಜ್ಯದತ್ತ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹೊರಳಿಸುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸೃಷ್ಟಿ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಬರಲಿರುವ ಕಥೆಯನ್ನು, ಅದನ್ನು ದಾಟುವುದು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಥೆಯ ವಿಶೇಷತೆಯೆಂದರೆ ಇದರ ಪೂರ್ವದ ಕಥೆಗಳಂತೆಯೇ ಈ ಕಥಾನಕದೊಳಗಿನ ದೇಶ, ಪಾತ್ರಗಳ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಸೂಚಿತವಾಗಿರುವ ನೀತಿ. ಇದು ಭಾಗವತ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಎಲ್ಲಾ ಕಥೆಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನು ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತವು ಚಂದ್ರವಂಶದ ರಾಜರನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದುದಾಗಿದೆ. ಈ ಕಥೆ ಅಶ್ವಮೇಧಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಬಬ್ರುವಾಹನ ಕಥಾವ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದಲೂ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಕಥೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಮರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದು ಮತ್ತು ದೈವವಿಲಾಸವನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

KEYWORDS:

ಭಕ್ತಿ, ಯಜ್ಞ, ಕರುಣೆ, ದುಷ್ಟ, ರಾಜ್ಯ, ದೈವ.

ಕವಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ಸುಮಾರು 1550. ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ದೇವನೂರು ಈತನ ಊರು. (ಆದರೆ ಗುಲ್ಬರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸುರಪುರ ಈತನ ಊರು ಎಂಬ ವಾದವೂ ಇದೆ.) ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಕವಿಯು ಭಾಗವತ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಈತನ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ ಕನ್ನಡದ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು, ಕವಿಗೆ 'ಕರ್ನಾಟಕವಿಚೂತವನ ಚೈತ್ರ' ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಭಾಷೆಯ ನಾದಮಯತೆ ಹಾಗೂ

ಲಯಗಾರಿಕೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಗಮಕಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯವಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕೀರ್ತನೆಗಳೂ ದೊರೆತಿವೆ.

ಜೈಮಿನಿ ಮಹರ್ಷಿಯು ವ್ಯಾಸನ ನಾಲ್ವರು ಪ್ರಧಾನ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು. ಈತನೂ ಒಂದು ಭಾರತವನ್ನು ರಚಿಸಿದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಮೇಧಿಕ ಪರ್ವ ಮಾತ್ರ ಈಗ ಲಭ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತವೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನಿಗೆ ಜೈಮಿನಿಯ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕೃತಿಯು ಮೂಲ. ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತವು ಭಾಗವತ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದಾದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ದೊರೆತಿದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಕಾವ್ಯವಸ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲವಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಅವನ ಸ್ವಂತ ಪ್ರತಿಭೆಯು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ಕಥನಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದವನು, ವಿಶೇಷವಾದ ಹೋಲಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಭಾವಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುವುದು ಇವನ ನಿರೂಪಣೆಯ ಒಂದು ಗುಣ ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇವನು ಉಪಮಾಲೋಲನೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಲೇಖನ ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಥೆ. ಇದು ಏಳು ಪುಟಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಥೆ ಸಂಧಿ 28 ರಿಂದ 31 ರವರೆಗೆ ಮತ್ತು 29 ನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ 99 ನೆಯ ಪದ್ಯದವರೆಗೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉಪಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದು ಕರುಣೆ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನ ರಸವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಅಪಾರವಾದ ಜೀವಹಾನಿಯಿಂದಾಗಿ ನೊಂದ ಧರ್ಮರಾಯನು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥವಾಗಿ ವ್ಯಾಸ ಮಹರ್ಷಿಯ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಅಶ್ವಮೇಧವನ್ನು ಮಾಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕುದುರೆಯ ಬೆಂಗಾವಲಿಗೆ ಅರ್ಜುನನು ಚತುರಂಗಬಲದೊಂದಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಯಜ್ಞಾಶ್ಲವು ಹಲವಾರು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಶತ್ರುಗಳು ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅರ್ಜುನನು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕುದುರೆಯು ಕುಂತಳ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆಗ ಅರ್ಜುನ ಕಂಗಾಲಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಅರ್ಜುನನು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತನಾಗಿದ್ದಾಗ ನಾರದ ಮಹರ್ಷಿಯು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಂತಳೇಶ್ವರನಾದ ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಯಜ್ಞಾಶ್ಲವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿದನೆಂದು ಆತನು ಬಲಶಾಲಿಯು ಪರಮ ವೈಷ್ಣವನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಚಂದ್ರಹಾಸನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂಬ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಂಟಾಗಲು, ನಾರದನು ಅವನ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳತೊಡಗುತ್ತಾನೆ.

ಅದೇನೆಂದರೆ ಹಿಂದೆ ಕೇರಳವೆಂಬ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮೇಧಾವಿ ಎಂಬ ಧರ್ಮಾತ್ಮ ರಾಜನೊಬ್ಬ ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ಚಿತ್ರಭಾನು ಅವಳು ಮಹಾ ಪತಿವ್ರತೆ ಈ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ನಕ್ಷತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಗನೊಬ್ಬ ಜನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೂಲ ನಕ್ಷತ್ರವು ಕೇಡನ್ನು ತರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ. ಮಗು ಹುಟ್ಟುವಾಗಲೇ ಆ ಮಗುವಿನ ಎಡಗಾಲಿನಲ್ಲಿ ಆರು ಬೆರಳುಗಳು ಇರುತ್ತವೆ ಮಗುವು ಜನಿಸಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಮೇಧಾವಿಯೂ ಶತ್ರು ರಾಜರ ದಾಳಿಯಿಂದ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಆತನ ಹೆಂಡತಿ ಚಿತ್ರಭಾನು ಅಗ್ನಿಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಇವರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಶತ್ರುಗಳು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡರು. ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅನಾಥವಾದ ಮಗುವನ್ನು ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಮುದಿ ದಾಸಿಯೊಬ್ಬಳು ಅದನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಅನೇಕ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಕುಂತಳ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತಾಳೆ. ಆ ನಗರದ ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಬೇಡಿ ಅವರಿವರೂ ನೀಡಿದ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನಗಳಿಂದ ಮಗುವಿನ ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾಳೆ ಆಕೆ ಯುವರಾಜನಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕಾದ ಮಗುವನ್ನು ಸರಿಯಾಗು ಪೋಷಣೆ ಮಾಡಲು ಆಗದ ತನ್ನ ಅಸಹಾಯಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೆನೆದು ದಿನವೂ ಮರಗುತ್ತಾಳೆ. ಮಗುವನ್ನು ಇಡಲು ಒಂದು ತೊಟ್ಟಿಲು ಇಲ್ಲ ತೊಡಿಸಲು ಒಳ್ಳೆಯ ಬಟ್ಟೆಯು ಇಲ್ಲ, ಎರೆಯಲು ನೀರಿಲ್ಲ ಮಗುವಿಗೆ ಕೊಡಲು ಹಾಲು ಇಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ಎಣ್ಣೆ-ಬೆಣ್ಣೆಯ ಕಥೆ ತುಂಬಾ ದೂರದ ಮಾತು ಆ ಮಗುವಿನ ಆಟ-ಪಾಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಆನಂದಿಸಲು, ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ಇದರ ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳೂ ಇಲ್ಲ ನಮ್ಮ ರಾಜನಾದ ಮೇಧಾವಿಯು ಹರಕೆ ಹೊತ್ತು ಪಡೆದಿದ್ದು ಈ ಭಾಗ್ಯವನ್ನೆ ಅಯ್ಯೋ ನಮ್ಮ ಯುವರಾಜನಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಇನ್ನೂ ಹೊಡೆದು ಹೋಗಲಿಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಆಕೆ ದಿನ ದಿನವೂ ಮರಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೂ ಆಕೆ ತನ್ನ ಕೈಲಾದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಗುವನ್ನು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಸಾಕುತ್ತಾಳೆ. ಮಗುವೂ ಮಾತು ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುವ ವೇಳೆಗೆ ಆ ದಾಸಿಯೂ ಕೂಡ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಸಾಯುತ್ತಾಳೆ. ಈಗ ಮಗುವು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅನಾಥವಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಆ ಕುಂತಳ ನಗರದ ನಾಗರಿಕರು ತುಂಬಾ ಒಳ್ಳೆಯವರು ಅಲ್ಲಿನ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಈ ಮಗುವನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗೊಂದು ಮಾಡಿದ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ಒಳ್ಳೆಯ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಕುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಬೀದಿಯವರೆಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಆ ಮಗುವೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ದಿನ ಆ ಮಗುವಿಗೆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಶಿಲೆಯೊಂದು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ಶಿಲಾರೂಪವನ್ನು ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಶಿಲೆಯ ಸುಂದರ ರೂಪಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು ಮಗುವು ಅದನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಇಡಲೂ ತನ್ನ ಬಳಿ ಏನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಶಿಲೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಯಿಯೊಳಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಆ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಶಿಲೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೋ ಏನೋ ಮಗುವು ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರೊಂದಿಗಿನ ಆಟಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜಯಶಾಲಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಊಟದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಸದಾಕಾಲ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಇಡುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ದಿನಗಳು ಕಳೆಯುತ್ತವೆ. ಮಗುವಿಗೆ ಸುಮಾರೂ ಐದು ವರ್ಷ ತುಂಬುವ ವೇಳೆಗೆ ಒಂದು ದಿನ ಆ ರಾಜ್ಯದ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಸಮಾರಂಭ ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಊರಿನ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅನ್ನದಾನ ನಡೆಸುವುದಾಗಿ ಆತ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೂಡ ಊಟಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನ ನೀಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆತಂದಿರುತ್ತಾರೆ ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಶ್ರೇಷ್ಠರು ಆತನ ದಿವ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಈ ಮಗುವು ಯಾರದ್ದು ಎಂದು ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ತನಗೆ ಈ ಮಗುವೂ ಯಾರದ್ದು ಎಂದು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮುಂದೆ ಈ ರಾಜ್ಯದ ಅರಸನಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಈ ಮಗುವಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಮಗುವನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆ ಮಂತ್ರಿಯು ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯವನೇ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ಕುಂತಳ ನಗರದ ರಾಜನಿಗೆ ಪುತ್ರ ಸಂತಾನವಿರಲಿಲ್ಲ ಆತನಿಗೆ ಚಂಪಕಮಾಲಿನಿ ಎಂಬ ಮಗಳಿದ್ದಳು ಮುಂದೆ ಆ ಚಂಪಕಮಾಲಿನಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಮದನನೊಂದಿಗೆ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಸಿ ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಮದನನನ್ನು ರಾಜನಾಗಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಆ ಮಂತ್ರಿಯ ದುರಾಲೋಚನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ದಿಕ್ಕು ದೆಸೆಯಿಲ್ಲದ ಅನಾಥ ಮಗುವೊಂದು ಆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅರಸನಾಗುವನೆಂಬ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಅವನು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ? ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಆತ ತೋರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಮಗುವನ್ನು ಜೋಪಾನವಾಗಿ ಇರಿಸುವುದಾಗಿ ಮಾತು ಕೊಟ್ಟು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನಿರ್ಗಮಿಸಿದ ನಂತರ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಚಾಂಡಾಲರನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನಿಯೋಜಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಗುವನ್ನು ಕೊಂದದಕ್ಕೆ ಕುರುಹಾಗಿ ಮಗುವಿನ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಅಂಗವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ತಂದು ತೋರಿಸಿ ಹಣವನ್ನು ಬಹುಮಾನವಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತ ಚಾಂಡಾಲರು ಮಗುವನ್ನು ಅರಸುತ್ತ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗರ ಜೊತೆ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಾಲಕನನ್ನು ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿ

ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಡುಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಚಾಂಡಾಲರು ಎತ್ತಿದಾಗ ಕೊನೆಯದಾಗಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವುದಾಗಿ ಆ ಹುಡುಗ ಚಾಂಡಾಲರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹುಡುಗ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಸಾಯಲು ಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ ಆದರೆ ಹುಡುಗನ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಆಲಿಸಿದ ಚಾಂಡಾಲರ ಮನವು ಕೂಡ ಕರಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹುಡುಗನನ್ನು ಸಾಯಿಸದೆ ಹಾಗೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಂತ್ರಿಯು ತಮ್ಮನ್ನೂ ಸುಮ್ಮನೇ ಬಿಟ್ಟನೆಯೆ? ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಹುಡುಗನನ್ನು ಕೊಲ್ಲದೆ ಹುಡುಗನ ಎಡಗಾಲಲ್ಲಿದ್ದ ಆರು ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಆ ಒಂದು ಬೆರಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಮಂತ್ರಿಗೆ ತಂದು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಆಗ ಮಂತ್ರಿ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಚಂದ್ರಹಾಸನೆಂಬ ಬಾಲಕನು ತೀರಿಕೊಂಡನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ, ತನ್ನ ದುಷ್ಟ ಬುದ್ಧಿಗೆ ತಾನೇ ಹಿಗ್ಗಿದ. ತನ್ನ ಮಗನೇ ಕುಂತಳ ನಗರದ ಮುಂದಿನ ರಾಜನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯಲ್ಲಿ ಆತ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಹಾಸ ಒಬ್ಬನೇ ಕುಳಿತು ನೋವಿನಿಂದ ಮರುಗುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಬಸಿವ ನೆತ್ತರ ಗಾಯದೆಡದಡಿಯ ವೇದನೆಗೆ

ಪಸುಳೆ ಹರಿಹರಿಯೆಂದೊರಲ್ಪಳುತ್ತಿರಲ್ ಕಣ್ಣೊ

ಊಸರ್ವ ಬಾಷ್ಪಂಗಳಂ ಕಂಡು ಮಿಗವಕ್ಕಿಗಳ್ ನೊಂದು ಕಡುತೋಕದಿಂದ ।

ಪಸಿವು ನೀರಡಿಕೆಯಂ ತೊರೆದಲ್ಲಿ ನಿಂದುಪಚ

ರಿಸುತಿರ್ದುವಾ ಶಿಶುವನೆಂದೊಡೆಲೆ ಪಾರ್ಥ ಕೇಳ್

ವಸುಮತಿಯೊಳಾರ್ತರಂ ನೋಡಿ ಮಿಗೆ ಮರುಗುಡಿಹ ಪಾಪಿಯಲ್ಲೆ || 28-35

ಆ ಮಗು ಹರಿ ಹರಿ ಎಂದು ನರಳುತ್ತಿದೆ. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಕಂಡು ಪಕ್ಷಿಗಳು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿವೆ. ಆ ಪಕ್ಷಿಗಳು ತಮಗಾಗುವ ಹಸಿವು ಬಾಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಮಗುವನ್ನು ಉಪಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅನಾಥರನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಗದಿರುವವರು ಪಾಪಿಗಳಲ್ಲವೇ? ನಿಜ, ಪಾಪಿಗಳೇ, ಆದರೂ ಇಂದಿಗೂ ಅನಾಥರನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಗುವ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಮಾನವರಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿ ಉಪಚರಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಕಾಡು ಉತ್ತಮ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕವಿ ಕರುಣರಸದ ಬುಗ್ಗೆಯನ್ನೇ ಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈತ ಯಾವ ರಸವನ್ನೇ ವರ್ಣಿಸಲಿ ಅದನ್ನು ಓದುಗರ ಮನಮುಟ್ಟುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸಬಲ್ಲ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಒಬ್ಬನೇ ನೋವಿನಿಂದ ಮರುಗುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಾವತಿಯ ರಾಜನಾದ ಕುಳಿಂದಕ ಎಂಬುವನು ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಅದೇ

ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ, ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ಕಂಡು ಕುದುರೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ವಿಚಾರಿಸಿದ ಹುಡುಗನ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ರಾಜನಿಗೆ ನೋವುಂಟಾಯಿತು. ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಂತಹ ಮುದ್ದು ಮುಖವನ್ನು ಕಂಡು ಆತನಿಗೆ ಆನಂದ ಉಕ್ಕಿ ಬಂತು. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ರಾಜನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ ಅವನು ಈ ಮಗುವನು ದೇವರೆ ಕರುಣಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿದು ಅರಮನೆಗೆ ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ಕರೆತಂದ. ರಾಣಿಗೂ ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅವರು ಅವನನ್ನು ರಾಜಕುಮಾರನಂತೆ ಸಾಕುತ್ತಿದ್ದರು.

ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಚಂದ್ರಾವತಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡನು. ಚಂದ್ರಹಾಸ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಚುರುಕು ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ರಾಜನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದ. ಒಂದು ಬಾರಿ ರಾಜನು ತನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಕರೆದು ಚಂದ್ರಹಾಸ ಕುಂತಲ ನಗರದ ಮಾಂಡಲೀಕರು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷದಂತೆ ಈ ವರ್ಷವೂ ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ಕಪ್ಪ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕು ಅದರ ಜವಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಈ ವರ್ಷ ನೀನೆ ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಚಂದ್ರಹಾಸನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಅದನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕುಂತಳ ನಗರದ ರಾಜನಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾದ ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಸುಸಜ್ಜಿತವಾಗಿ ತರಿಸಿ ಸೇವಕರೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಕುಂತಳದೇಶದ ರಾಜನು ಅದನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ ರಾಜನ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯುವ ಆಸಕ್ತಿಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಸೇವಕರಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಸೇವಕರು ಕುಳಿಂದಕನ ಮಗನಾದ ಚಂದ್ರಹಾಸನು ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಸಕಲ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಳುಹಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಅವರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಂತ್ರಿ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಗೆ ಕುಳಿಂದಕನಿಗೆ ಮಗನಿಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಷಯ ತಿಳಿದಿತ್ತು ಆದರೆ ಈ ಚಂದ್ರಹಾಸ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದ ಎಂಬ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯಲು ಕುತೂಹಲ ಉಂಟಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮರುದಿನವೇ ಆತ ಚಂದ್ರಾವತಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾನೆ.

ಚಂದ್ರಾವತಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಕುಳಿಂದಕ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಹಾಸರು ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಸಕಲ ಸತ್ಕಾರದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಕುಳಿಂದಕನನ್ನು ಕರೆದು ನಿಮಗೆ ಪುತ್ರಸಂತಾನ ಇರಲಿಲ್ಲ ಚಂದ್ರಹಾಸ ನಿನಗೆ ಹೇಗೆ ಮಗನಾದ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ? ಆಗ ಕುಳಿಂದಕ ಪುತ್ರಸಂತಾನವಿಲ್ಲದ ನನಗೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಗೆಂದು ತೆರಳಿದಾಗ ದೇವರೆ ನನಗೆ ಈ ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ ಎಂಬ ಕಥೆಯನ್ನು ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಗೆ ತಾನು ಕಳುಹಿಸಿದ ಕಟುಕರು ನನಗೆ

ಮೋಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯದ ಅರಿವಾಯಿತು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಾತು ಸುಳ್ಳಾಗದು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಒಳಗೊಳಗೆ ಆತ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಉಪಾಯವನ್ನು ಆಲೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಆತನಿಗೊಂದು ಉಪಾಯ ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಕುಳಿಂದಕನನ್ನು ಕರೆದು ತನಗೊಂದು ರಹಸ್ಯ ಪತ್ರವನ್ನು ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು ಆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷಯ ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಬಾರದು ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಗ ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ಕರೆದು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ಕುಳಿಂದಕ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮ್ಮತಿಸಿ, ಚಂದ್ರಹಾಸನನ್ನು ಕರೆದು ಅವನಿಗೆ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಚಂದ್ರಹಾಸ ಅದನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ನೀಡಿದ ಪತ್ರವನ್ನು ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಏರಿ ಕುಂತಳ ನಗರದತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರಹಾಸ ಕುಂತಳ ನಗರವನ್ನು ತಲುಪುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಗಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ವಿಹರಿಸಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಒಂದು ಮಾವಿನ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮಾವಿನ ಮರದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಸಿದನು.

ಕುಂತಳ ನಗರದ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಗೆ ಮಗ ಮದನನಲ್ಲದೆ ಒಬ್ಬಳು ಮಗಳು ಕೂಡ ಇದ್ದಳು ಅವಳ ಹೆಸರು ವಿಷಯೆ. ಆ ವಿಷಯೆಯು ಚಂದ್ರಹಾಸ ಮಲಗಿದ ವೇಳೆಗೆ ತನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರ ಜೊತೆ ಅದೇ ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಆಟವಾಡುತ್ತ ಸ್ನೇಹಿತರ ಜೊತೆಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ಒಬ್ಬಳೇ ಉದ್ಯಾನವನವನ್ನು ತಿರುಗಾಡುವಾಗ ಮಾವಿನ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಸುಂದರ ಮುಖವನ್ನು ಕಂಡು ಆಕೆ ಮೋಹಪರವಶಳಾದಳು. ನಂತರ ಅವನ ಸೊಂಟದಲ್ಲಿರುವ ಪತ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನವನ್ನು ಹರಿಸುತ್ತಾಳೆ ಆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಏನಿರಬಹುದೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಅರಿಯದಂತೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಪತ್ರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಓದುತ್ತಾಳೆ. ಅದು ತನ್ನ ತಂದೆ ಬರೆದ ಪತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿದು ಒಮ್ಮೆ ಬೆಚ್ಚಿ ಬೀಳುತ್ತಾಳೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಪ್ರೀತಿಯ ಮಗನಾದ ಮದನಕುಮಾರ ಈ ಪತ್ರವನ್ನು ತಂದಿರುವವನು ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜನಾಗುವನು ಇವನಿಗೆ ವಿಷವನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದನು. ಹೇಗಾದರು ಇವನನ್ನು ಪ್ರಾಣಾಪಾಯದಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಿ ಇವನನ್ನೇ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ವಿಷಯೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಯೋಚಿಸಿ ಒಂದು ಉಪಾಯ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಕಡ್ಡಿಯಿಂದ ತೆಗೆದು ವಿಷವನ್ನು ಕೊಡು ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ವಿಷಯೆಯನ್ನು

ಕೊಡು ಎಂದು ತಿದ್ದಿದಳು. ನಂತರ ಪತ್ರವನ್ನು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಮಡಿಸಿ ಮೊದಲಿದ್ದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಸೌಂದರ್ಯಯುತವಾದ ಮುಖವನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಸಖಿಯರ ಜೊತೆ ಅರಮನೆಗೆ ತೆರಳುತ್ತಾಳೆ.

ಸಮಾರೋಪ:

ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಉಪಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದು ಕರುಣೆ ಹಾಗೂ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಧಾನ ರಸವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ತನ್ನ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಚಂದ್ರದತ್ತನ ರಾಜ್ಯದತ್ತ ಕುದುರೆಯನ್ನು ಹೊರಳಿಸುವ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಸೃಷ್ಟಿ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಬರಲಿರುವ ಕಥೆಯನ್ನು, ಅದನ್ನು ದಾಟುವುದು ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರಹಾಸನ ಕಥೆಯ ವಿಶೇಷತೆಯೆಂದರೆ ಇದರ ಪೂರ್ವದ ಕಥೆಗಳಂತೆಯೆ ಈ ಕಥಾನಕದೊಳಗಿನ ದೇಶ, ಪಾತ್ರಗಳ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಸೂಚಿತವಾಗಿರುವ ನೀತಿ. ಇದು ಭಾಗವತ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಎಲ್ಲಾ ಕಥೆಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವುದು. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತವು ಚಂದ್ರವಂಶದ ರಾಜರನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದುದಾಗಿದೆ ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಮೇಧ ಸಂಬಂಧದಿಂದಾಗಿ ಮತ್ತು ಬಬ್ರುವಾಹನ ಕಥಾವ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದಲೂ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಕಥೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಥೆಯು ದೈವವಿಲಾಸವನ್ನು ಹೇಳುವ ಉತ್ತಮ ಕಥೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಕೃತಿಗಳು:

1. ದ.ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಕಾವ್ಯೇತರ ಸಾಹಿತ್ಯ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ (2008), ಡಾ. ಶ್ರೀ ಶೈಲೇಶ ವಿ. ಹಿರೇಮಠ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು.
2. ಹಳಗನ್ನಡ ಪದಸಂಪದ (2012), ಡಾ. ಪಿ. ವಿ. ನಾರಾಯಣ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು.
3. ಕವಿ-ಕಾವ್ಯ-ಸ್ವಾರಸ್ಯ (2014), ಬೇಲೂರು ರಾಮಮೂರ್ತಿ, ಸಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು.
4. ಲಕ್ಷ್ಮೀಶನ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ (2016), ವಸಿಷ್ಠ ಚೇತನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು.